

Business modeling podle metodiky RUP

4IT421 Zlepšování procesů budování IS

Petr Kocura, xkocp15

Obsah

1	Úvod.....	3
2	Aktivity v disciplíně byznys modelování.....	4
2.1	Zhodnocení stavu organizace	5
2.2	Popis současného stavu organizace	5
2.3	Popis budoucího stavu organizace	6
2.3.1	Identifikace byznys procesů.....	7
2.3.2	Zpřesnění definice byznys procesů	8
2.3.3	Návrh realizace byznys procesů	8
2.3.4	Definice byznys operací	9
2.3.5	Zpřesnění rolí a zodpovědností	9
2.4	Možnosti automatizace procesů	10
2.5	Vytvoření doménového modelu	10
3	Artefakty v disciplíně byznys modelování.....	11
4	Role v disciplíně byznys modelování.....	15
4.1	Byznys architekt.....	15
4.2	Byznys návrhář	15
4.3	Analytik byznys procesů	16
4.4	Technický pozorovatel.....	16
4.5	Křížové odkazy na jednotlivé úlohy a artefakty	17
5	Návody v disciplíně byznys modelování.....	19
5.1	Koncept Tvorba elektronického podnikání	19
5.2	Koncept Modelování velkých organizací.....	20
5.3	Koncept Rozsah modelování organizace	20
5.4	Koncept Dekompozice podnikových procesů.....	20
5.5	Podrobný návod Důležitá rozhodnutí v byznys modelování	21
6	Závěr.....	22
6.1	Zhodnocení disciplíny	22
7	Použitá literatura	23

1 Úvod

Tato seminární práce popisuje disciplínu byznys modelování podle metodiky IBM Rational Unified Process (RUP) ve verzi 7 pro velké projekty. Hlavním cílem je tedy popsat proces modelování a jednotlivé metodické prvky – role, artefakty a související návody.

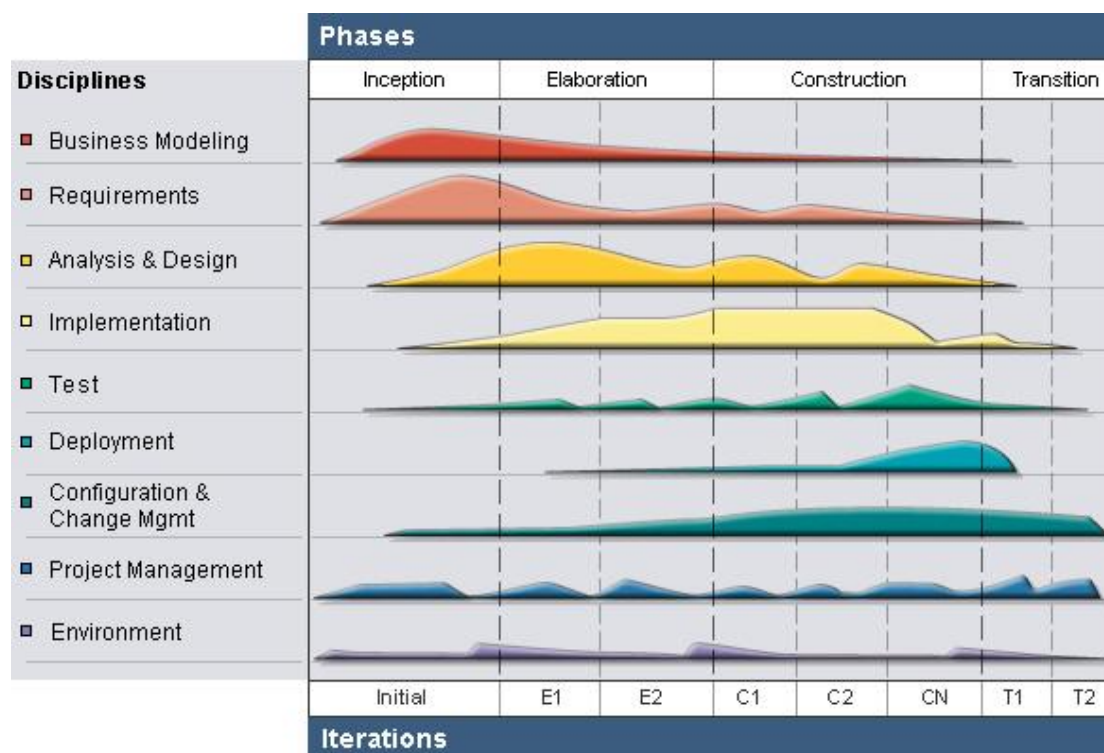
Tato práce je rozdělena do několika kapitol – kapitola 2 popisuje proces a činnosti v disciplíně byznys modelování, kapitola 3 stručně definuje jednotlivé artefakty disciplíny, kapitola 4 popisuje role v disciplíně a v kapitole 5 jsou stručně definovány návody disciplíny.

Při rešerši dostupných zdrojů jsem našel pouze zdroje, které se zabývají starší verzí metodiky, proto je hlavním zdrojem samotná metodika, která je publikována v (IBM, 2007). Tento zdroj není u jednotlivých kapitol již dále uváděn, jen na konci v seznamu literatury.

Byznys modelování je jednou z nejdůležitějších disciplín při tvorbě informačního systému. Z modelů (například byznys procesů a byznys případů užití) se vychází při tvorbě případů užití a katalogu požadavků v dalších disciplínách.

Na obrázku 1-1 jsou zobrazeny jednotlivé disciplíny a fáze metodiky RUP.

Z obrázku a předcházejícího odstavce tedy plyne, že nejvíce práce na byznys modelování je na začátku projektu – ve fázi Inception.

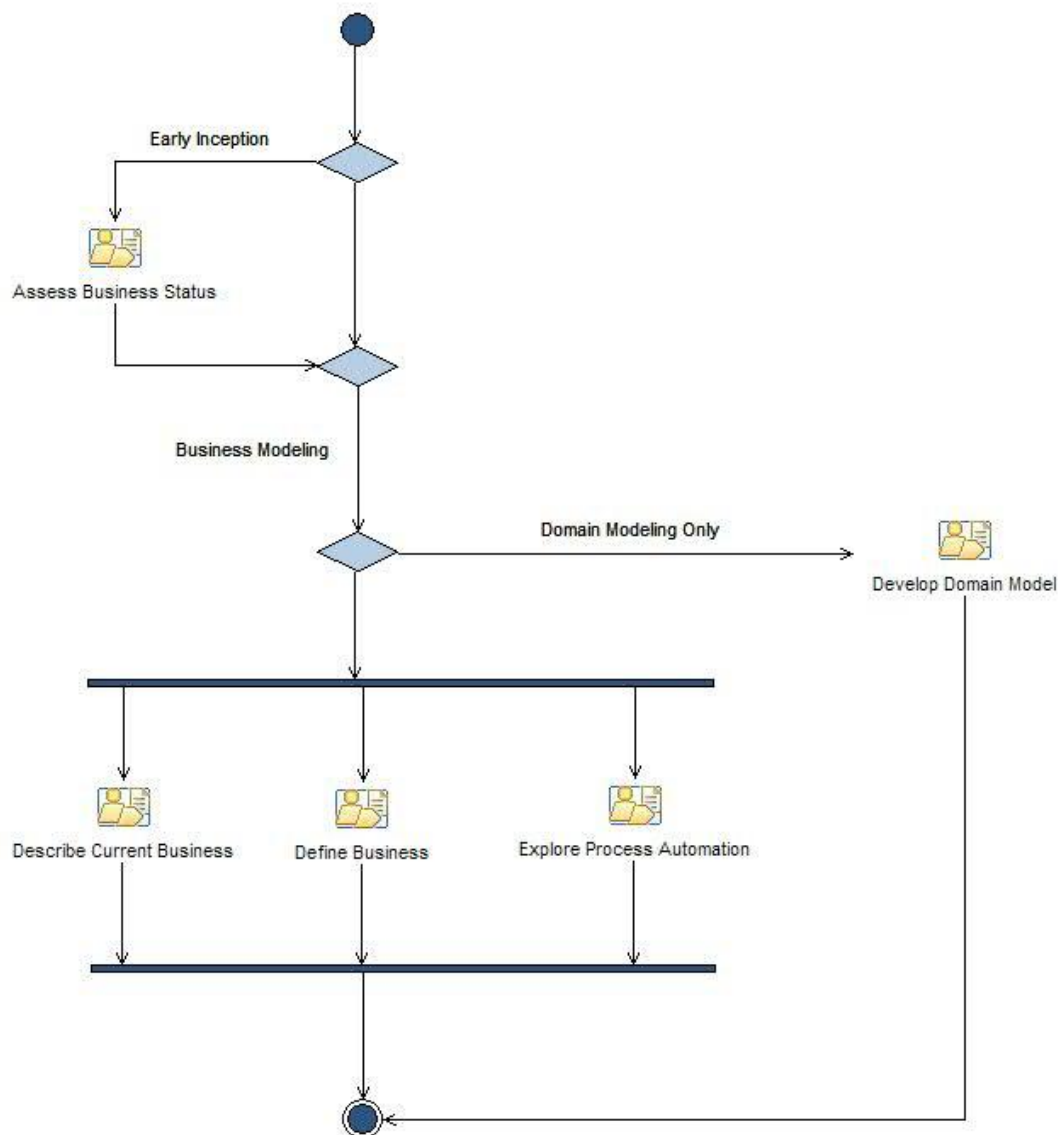

Obrázek 1-1 Disciplíny metodiky RUP, zdroj: (IBM, 2007)

2 Aktivita v disciplíně byznys modelování

Tato kapitola popisuje aktivity v disciplíně byznys modelování.

Na obrázku 2-1 je zobrazen proces aktivit v disciplíně byznys modelování. Proces se skládá z pěti aktivit – Zhodnocení stavu organizace, Popis současného stavu organizace, Popis budoucího stavu organizace, Možnosti automatizace procesů a Vytvoření doménového modelu. Jednotlivé aktivity jsou popsány v následujících podkapitolách.

Obrázek 2-1 Proces byznys modelování, zdroj: (IBM, 2007)

2.1 Zhodnocení stavu organizace

Zhodnocení stavu organizace (Assess Business Status) je první aktivitou, která se provádí v disciplíně byznys modelování.

Hlavním cílem této aktivity je zhodnocení stavu cílové organizace, identifikace oblastí zlepšení a zdokumentování ve dvou dokumentech – **hodnocení cílové organizace** a **dokumentu byznys architektury**.

Dalšími cíli této aktivity je porozumění a kategorizace projektu a identifikace scénáře pro byznys modelování podle konceptu Rozsah byznys modelování (viz kapitola 5).

V rámci této aktivity se také rozděluje práce pro byznys modelování v rámci dílčích iterací – určí se jaké budou vznikat artefakty. V této aktivitě je také důležité definovat cíle byznys modelování pro cílovou organizaci a schválení dokumentu **byznys vize** se zainteresovanými stranami a týmem provádějící byznys modelování.

Mezi další artefakty, které vznikají v této aktivitě patří byznys slovník, byznys pravidla, byznys cíle, byznys případy užití, byznys návrhový model, model byznys nasazení, byznys entita, byznys pracovník, byznys systém a byznys analytický model.

Této aktivitě se účastní dvě role – analytik byznys procesů a byznys architekt.

Analytik byznys procesů provádí tyto úlohy:

- Hodnocení cílové organizace (Assess Target Organization),
- Určení cílů (Set and Adjust Objectives),
- Identifikace byznys cílů a KPI (Identify Business Goals and KPIs),
- Zachycení běžných byznys pojmů (Capture a Common Business Vocabulary) a
- Správa byznys pravidel (Maintain Business Rules).

Byznys architekt provádí Analýzu byznys architektury (Business Architectural Analysis).

Podrobnější informace o této aktivitě je možné nalézt v metodice RUP.

2.2 Popis současného stavu organizace

Aktivita Popis současného stavu organizace (Describe Current Business) zahrnuje práci, která se týká porozumění současnému stavu cílové organizace a zpřesnění cílů disciplíny byznys modelování.

Před začátkem vytváření byznys případů užití je potřeba vytvořit několik dalších pohledů – například organizační, geografické pohledy a další, které jsou identifikovány v dokumentu byznys architektury. V případě, že se modeluje velká organizace, vytváří se i byznys systém. V této činnosti je nezávisle na byznys systému vytvořen náčrt byznys entit (v doménové úrovni).

V rámci této aktivity vznikají tyto artefakty:

- dokument byznys architektury (úprava),
- byznys systém (pouze pro modelování velkých organizací),
- byznys entita,
- byznys pracovníci,
- byznys cíle,
- byznys případy užití,
- byznys události,
- byznys pravidla,
- byznys analytický model,
- byznys slovník (doplnění),
- byznys vize (zpřesnění) a
- hodnocení cílové organizace (úprava).

Úlohy v této roli provádí dvě role – analytik byznys procesů a byznys architekt.

Analytik byznys procesů provádí tyto úlohy:

- Hodnocení cílové organizace (Assess Target Organization),
- Určení cílů (Set and Adjust Objectives),
- Identifikace byznys cílů a KPI (Identify Business Goals and KPIs),
- Nalezení byznys aktérů a případů užití (Find Business Actors and Use Cases),
- Zachycení běžných byznys pojmů (Capture a Common Business Vocabulary) a
- Správa byznys pravidel (Maintain Business Rules).

Byznys architekt provádí tyto úlohy:

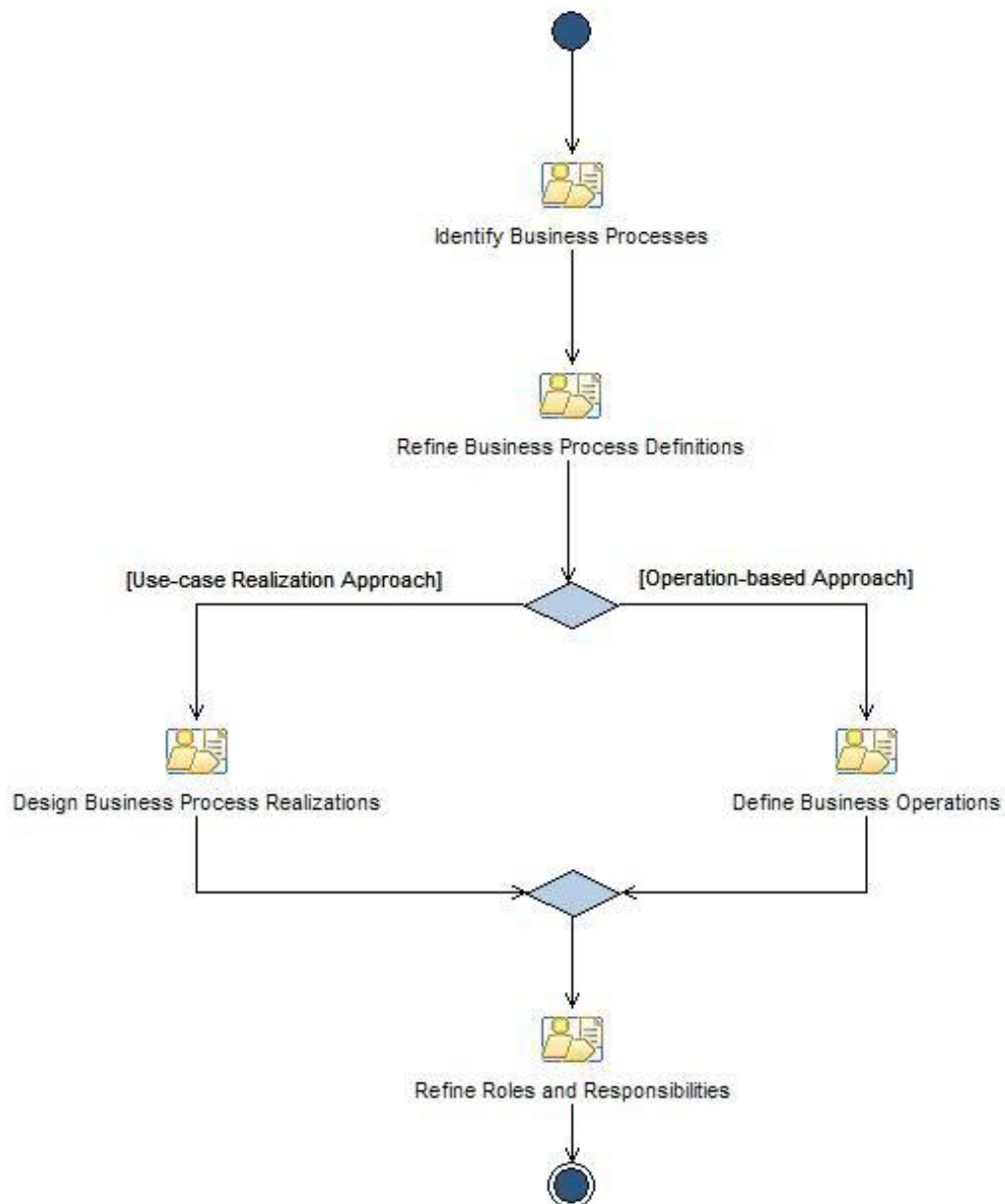
- Analýzu byznys architektury (Business Architectural Analysis) a
- Analýzu funkčních oblastí (Functional Area Analysis).

Podrobnější informace o této aktivitě je možné nalézt v metodice RUP.

2.3 Popis budoucího stavu organizace

Popis budoucího stavu organizace (Define Business) je velmi rozsáhlá aktivita, která se skládá z několika dílčích aktivit.

Na obrázku 2-2 je zobrazeno schéma aktivity.

Obrázek 2-2 Schéma aktivity Popis budoucího stavu organizace, zdroj: (IBM, 2007)

2.3.1 Identifikace byznys procesů

V rámci Identifikace byznys procesů (Identify Business Processes) se identifikují a určí se priorita pro byznys procesy, které budou v dalších aktivitách detailně namodelovány.

Této aktivitě se účastní analytik byznys procesů a byznys architekt.

Analytik byznys procesů provádí tyto úlohy:

- Určení cílů (Set and Adjust Objectives),
- Identifikace byznys cílů a KPI (Identify Business Goals and KPIs),
- Nalezení byznys aktérů a případů užití (Find Business Actors and Use Cases),
- Zachycení běžných byznys pojmů (Capture a Common Business Vocabulary) a

- Správa byznys pravidel (Maintain Business Rules).

Byznys architekt provádí tyto úlohy:

- Analýzu byznys architektury (Business Architectural Analysis),
- Analýzu funkčních oblastí (Functional Area Analysis) a
- Určení priority byznys případů užití (Prioritize Business Use Cases).

Podrobnější informace o aktivitě je možné nalézt v metodice RUP.

2.3.2 Zpřesnění definice byznys procesů

V aktivitě Zpřesnění definice byznys procesů (Refine Business Process Definitions) jsou detailně popsány byznys procesy a byznys případy užití a jakým způsobem naplňují byznys cíle.

Nejdůležitějším artefaktem v této aktivitě je byznys případ užití.

Této aktivitě se účastní analytik byznys procesů, byznys architekt, byznys návrhář a technický pozorovatel.

Analytik byznys procesů v této aktivitě provádí tyto úlohy:

- Zpřesnění byznys případů užití (Refine a Business Use-Case) a
- Strukturování byznys případů užití (Structure the Business Use-Case Model).

Byznys architekt v této aktivitě provádí úlohu Určení priority byznys případů užití (Prioritize Business Use Cases).

Byznys návrhář provádí úlohu Vytvoření detailního byznys případu užití (Detail a Business Use Case).

Technický pozorovatel provádí úlohu Kontrola modelu byznys případů užití (Review the Business Use-Case Model).

Podrobné informace o aktivitě jsou uvedeny v metodice RUP.

2.3.3 Návrh realizace byznys procesů

V aktivitě Návrh realizace byznys procesů (Design Business Process Realizations) se identifikují všechny role, produkty a události v organizaci a popisuje se jakým způsobem byznys pracovníci, byznys systém a byznys entity budou realizovat byznys případy užití.

Této aktivitě se účastní byznys architekt, Analytik byznys procesů a byznys návrhář.

Byznys architekt provádí Analýzu byznys architektury (Business Architectural Analysis).

Analytik byznys procesů provádí tyto úlohy:

- Zachycení běžných byznys pojmů (Capture a Common Business Vocabulary) a
- Správa byznys pravidel (Maintain Business Rules).

Byznys návrhář provádí Analýzu byznys případů užití (Business Use-Case Analysis).

Podrobné informace o aktivitě jsou uvedeny v metodice RUP.

2.3.4 Definice byznys operací

V aktivitě Definice byznys operací (Define Business Operations) se identifikují byznys systémy a jejich operace pomocí dekompozice od shora dolů. V rámci této dekompozice se využívá různé úhly pohledu, které jsou uvedeny v architektonických pohledech.

Této aktivity se účastní analytik byznys procesů, byznys architekt a byznys návrhář.

Analytik byznys procesů provádí úlohu Definice kontextu byznys systému (Define Business System Context).

Byznys architekt provádí Analýzu byznys architektury (Business Architectural Analysis).

Byznys návrhář provádí tyto úlohy:

- Analýza byznys operací (Business Operation Analysis) a
- Návrh byznys operací (Business Operation Design).

Podrobné informace o aktivitě je možné nalézt v metodice RUP.

2.3.5 Zpřesnění rolí a zodpovědností

V aktivitě Zpřesnění rolí a zodpovědností (Refine Roles and Responsibilities) se zpodrobňují byznys systémy byznys entity, byznys pracovníci a byznys události. Dále se verifikují výsledky byznys modelování se zainteresovanými stranami a jejich pohledem na organizaci.

V této aktivitě jednotlivé úlohy provádí byznys návrhář a technický pozorovatel.

Byznys návrhář provádí tyto úlohy:

- Vytvoření podrobných byznys pracovníků (Detail a Business Worker) a
- Vytvoření podrobné byznys entity (Detail a Business Entity).

Technický pozorovatel provádí Kontrolu byznys analytického modelu (Review the Business Analysis Model).

Podrobné informace o aktivitě jsou uvedeny v metodice RUP.

2.4 Možnosti automatizace procesů

Aktivita Možnosti automatizace procesů (Explore Process Automation) identifikuje ty procesy, které by měly být automatizovány. V této aktivitě je důležité porozumět jak může být software začleněn do cílové organizace.

Této aktivitě se účastní analytik byznys procesů, byznys návrhář a byznys architekt.

Analytik byznys procesů provádí úlohu Určení cílů (Set and Adjust Objectives).

Byznys návrhář provádí úlohu Definice požadavků na automatizaci (Define Automation Requirements).

Byznys architekt provádí úlohu Konstrukce byznys architektonického Proof-of-Conceptu (Construct Business Architectural Proof-of-Concept).

Podrobné informace o aktivitě jsou uvedeny v metodice RUP.

2.5 Vytvoření doménového modelu

V aktivitě Vytvoření doménového modelu (Develop Domain Model) se vytváří doménový model. Jedná se o model, který obsahuje jednotlivé produkty, události, které jsou důležité pro byznys doménu. V rámci této aktivity se také zpřesňují byznys entity.

V této aktivitě provádí jednotlivé úlohy role analytik byznys procesů, byznys architekt, byznys návrhář a technický pozorovatel.

Analytik byznys procesů provádí tyto úlohy:

- Zachycení běžných byznys pojmů (Capture a Common Business Vocabulary) a
- Správa byznys pravidel (Maintain Business Rules).

Byznys architekt provádí úlohu Analýza byznys architektury (Business Architectural Analysis).

Byznys návrhář provádí úlohu Vytvoření podrobné byznys entity (Detail a Business Entity).

Technický pozorovatel provádí úlohu Kontrola byznys analytického modelu (Review the Business Analysis Model).

Podrobné informace o aktivitě jsou uvedeny v metodice RUP.

3 Artefakty v disciplíně byznys modelování

Jednotlivé artefakty v disciplíně byznys modelování jsou stručně popsány v následující tabulce. Cílem tohoto popisu je stručný přehled artefaktů, bližší popis je uveden v metodice RUP.

Název anglicky	Název česky	Popis artefaktu
Analysis Model	Analytický model	Analytický model je objektový model, který popisuje realizaci případů užití. Model obsahuje analytické třídy a přidružené pracovní produkty. Jedná se o abstrakci návrhového modelu (Design Model).
Business Analysis Model	Byznys analytický model	Byznys analytický model popisuje model byznys případů užití, který se skládá z jednotlivých byznys prvků – byznys systémů, byznys pracovníků a byznys entit. Součástí modelu jsou i externí byznys služby, které spouštějí byznys aktéři v byznys případě užití.
Business System	Byznys systém	Byznys systém představuje nezávislou schopnost uvnitř byznysu. Využívají se k rozdělení a porozumění určitého byznysu do zvladatelných částí. Velmi často byznys systémy odpovídají nezávislým jednotkám, do kterých je byznys rozdělen (oddělení, odbory...).

Název anglicky	Název česky	Popis artefaktu
Business Entity	Byznys entita	<p>Byznys entita představuje významný prvek (informace, znalost, dokument, část produktu), který využívají byznys pracovníci při provádění byznys případu užití.</p> <p>Jedná se o pasivní objekt, to znamená, že neprovádí žádný byznys případ užití.</p> <p>Příkladem byznys entity je například menu v restauraci.</p>
Business Worker	Byznys pracovník	<p>Byznys pracovník představuje abstrakci člověka, softwaru nebo hardwaru. Byznys pracovník spolupracuje s dalšími byznys pracovníky, manipuluje s byznys entitami, aby mohl provádět byznys případy užití.</p> <p>Jedná se o aktivní objekt (provádí tedy byznys případ užití).</p> <p>Příkladem byznys pracovníka je například manažer ve firmě, ERP systém a další.</p>
Business Architectural Proof-of-Concept	Architektonický byznys Proof of Concept	Demonstrace byznys architektury je řešení, které obsahuje nejdůležitější byznys architektonické požadavky, může mít podobu konceptuálního modelu, prototypu nebo simulace řešení.
Business Architecture Document	Dokument byznys architektury	Dokument byznys architektury poskytuje ucelený pohled na účel, strukturu a operace byznysu (podniku). Jedná se prostředek komunikace mezi zainteresovanými stranami a ostatními členy týmu. V dokumentu je byznys popsán z různých pohledů – trhu, pohled byznys procesů (povinný pohled), organizační struktury (povinný pohled), HR, domény, geografické lokace a komunikace.

Název anglicky	Název česky	Popis artefaktu
Business Deployment Model	Model byznys rozmístění	Model byznys rozmístění zobrazuje fyzické rozmístění byznysu (podniku) – popisuje jednotlivé geografické lokace a jejich charakteristiky, metody komunikace a fyzické zdroje.
Business Design Model	Byznys návrhový model	Byznys návrhový model je zpřesněním byznys analytického modelu.
Business Glossary	Byznys slovník	Byznys slovník definuje nejdůležitější termíny (názvy), které se používají při byznys modelování.
Business Goal	Byznys cíl	Byznys cíl je cíl, který musí uspokojit byznys (podnik). Byznys cíle vycházejí z byznys strategie a jsou měřitelné. Analytici byznys procesů a byznys návrháři využívají byznys cíle, aby ověřili, zda jsou byznys procesy správně nastavené podle byznys strategie.
Business Operation	Byznys operace	Byznys operace je služba, která je vyžádána od určitého objektu a provádí určité chování.
Business Operation Realization	Realizace byznys operace	Realizace byznys operace popisuje jakým způsobem funguje konkrétní byznys (podnik). Při popisu se využívá různých pohledů na daný byznys systém.
Business Rule	Byznys pravidlo	Byznys pravidlo je deklarace pravidla nebo podmínky, která musí být splněna.
Business Use Case Model	Model byznys případu užití	Model byznys případu užití popisuje jakým způsobem je byznys (podnik) používán zákazníky, partnerni a jinými úřady.

Název anglicky	Název česky	Popis artefaktu
Business Vision	Byznys vize	Byznys vize obsahuje množinu cílů, které mají být splněny v disciplíně byznys modelování.
Project-Specific Guidelines	Pravidla specifická pro projekt	Pravidla specifická pro projekt popisuje návody pro provádění úkolů v kontextu konkrétního projektu.
Review Record	Výsledky pozorování	Výsledky pozorování zachycuje výsledky z kontroly artefaktů.
Supplementary Business Specification	Doplňková byznys specifikace	Doplňková byznys specifikace obsahuje doplňkové informace o byznysu (podniku), které nejsou uvedeny v modelu byznys případu užití nebo byznys analytickém modelu.
Supplementary Specifications	Doplňková specifikace	Doplňková specifikace obsahuje požadavky na systém, které nejsou uvedeny v artefaktech požadavků chování (např. specifikace případu užití).
Target-Organization Assessment	Hodnocení cílové organizace	Hodnocení cílové organizace popisuje současný stav organizace, do které má být systém nasazen.
Use-Case Model	Model případu užití	Model případu užití zobrazuje plánovanou funkcionalitu systému a zobrazuje, jakým způsobem bude systém používán.

Tabulka 3-1 Popis artefaktů v disciplíně byznys modelování, seřazeno abecedně podle anglického názvu

4 Role v disciplíně byznys modelování

Tato kapitola popisuje jednotlivé role, které se týkají disciplíny byznys modelování.

V rámci metodiky RUP je definováno velké množství týmových rolí, pro disciplínu byznys modelování to jsou pouze čtyři – **byznys architekt, byznys návrhář, analytik byznys procesů a technický pozorovatel**. Jednotlivé role jsou stručně popsány v následujících podkapitolách a na konci této kapitoly jsou uvedeny křížové odkazy na další prvky metodiky RUP.

4.1 Byznys architekt

Byznys architekt (Business Architect) je týmová role, která je zodpovědná za celkovou byznys architekturu. Mezi jeho hlavní úkoly patří nalezení vhodné rovnováhy mezi protisobě jdoucími faktory, jako jsou velké množství různých zájmů zainteresovaných stran, rizika a omezení. Rozhodnutí, které byznys architekt provádí musí být validovány a probrány se všemi zúčastněnými aktéry.

Osoba, která bude vykonávat roli byznys architekta by měla mít vynikající komunikační dovednosti, dále by měla mít dobré znalosti v byznys doméně, znát nástroje pro zachycení byznys modelů.

V rámci prováděných činností bude vykonávat tyto činnosti:

- zhodnocení situace v organizaci zákazníka,
- porozumět požadavkům zákazníka a uživatele, jejich strategiím a cílům,
- umět namodelovat organizaci,
- porozumět technické stránce daného softwarového řešení,
- účastnit se definování požadavků daného systému.

Více informací o roli byznys architekt je možné nalézt v metodice.

4.2 Byznys návrhář

Byznys návrhář (Business Designer) specifikuje byznys případy užití z pohledu byznys systému, byznys pracovníků a byznys entit a definuje jejich zodpovědnosti, operace, atributy a vztahy.

Osoba vykonávající tuto roli musí mít být schopná abstrakce a mít adekvátní komunikační dovednosti. Znalost byznys domény je dobrá, ale není nutná. Byznys návrhář musí znát nástroje pro zachycení byznys modelů.

V rámci prováděných činností bude provádět tyto činnosti:

- porozumět požadavkům zákazníků a uživatelů, jejich strategiím a cílům,
- umět namodelovat organizaci,
- účastnit se definování požadavků daného systému.

Více informací o roli byznys návrhář je možné nalézt v metodice.

4.3 Analytik byznys procesů

Analytik byznys procesů (Business-Process Analyst) má na starosti modelování cílové organizace. Tato role jednoznačně provádí nejvíc úkolů a je zodpovědná za nejvíce artefaktů (viz tabulka v podkapitole 4.5). Tabulka 4-1 Křížové odkazy mezi rolemi, úkoly a

Osoba v této roli musí mít dobrou úroveň abstrakce a mít vynikající komunikační dovednosti. Znalost byznys domény je důležitá, avšak ne nezbytná.

V rámci prováděných činností bude provádět tyto činnosti:

- zhodnocení situace v organizaci zákazníka,
- porozumět požadavkům zákazníka a uživatele, jejich strategiím a cílům,
- provést analýzu nákladů a přínosů pro jakoukoli navrhovanou změnu v organizaci zákazníka,
- pomáhat obchodníkům daného systému.

Podrobnější informace o této roli je možné nalézt v metodice.

4.4 Technický pozorovatel

Technický pozorovatel (Technical Reviewer) poskytuje včasnou a přiměřenou zpětnou vazbu pro pracovní produkty v projektu.

Tato role organizuje provádění úkolů a tvorbu pracovních produktů do logických skupin.

Technický pozorovatel musí mít tyto znalosti a zodpovědnosti:

- znalosti byznys domény nebo znalosti přiměřené pro kontrolu daného pracovního produktu,
- dovednosti, které jsou nutné pro vytvoření kontrolovaného pracovního produktu,
- zodpovědnost za další pracovní produkty (produkty, které jsou vstupem nebo výstupem z kontrolovaných pracovních produktů).

Více informací o roli technický pozorovatel je možné nalézt v metodice.

4.5 Křížové odkazy na jednotlivé úlohy a artefakty

V následující tabulce jsou zobrazeny křížové odkazy na artefakty, a úkoly, které provádí jednotlivé role.

Role	Primární úkoly	Sekundární úlohy	Zodpovědnost za artefakty	Dále se účastní se na tvorbě artefaktů
Byznys architekt	<ul style="list-style-type: none">Analýza byznys architektury	žádné	<ul style="list-style-type: none">Byznys analytický modelArchitektonický byznys Proof of ConceptDokument byznys architekturyModel byznys rozmístěníByznys návrhový modelByznys systém	<ul style="list-style-type: none">Byznys entitaByznys pracovník
Byznys návrhář	<ul style="list-style-type: none">Vytvoření detailního byznys případu užití	žádné	<ul style="list-style-type: none">Byznys aktérByznys případ užití	<ul style="list-style-type: none">Doplňková byznys specifikace

Role	Primární úkoly	Sekundární úlohy	Zodpovědnost za artefakty	Dále se účastní se na tvorbě artefaktů
Analytik byznys procesů	<ul style="list-style-type: none"> Hodnocení cílové organizace Zachycení běžných byznys pojmů Identifikace byznys cílů a KPI Správa byznys pravidel Určení cílů 	<ul style="list-style-type: none"> Analýza byznys architektury 	<ul style="list-style-type: none"> Byznys slovník Byznys cíl Byznys pravidlo Model byznys případu užití Byznys vize Doplňková byznys specifikace Hodnocení cílové organizace 	žádné
Technický pozorovatel	<ul style="list-style-type: none"> Kontrola modelu byznys případů užití 	žádné	žádné	<ul style="list-style-type: none"> Výsledky pozorování

Tabulka 4-1 Křížové odkazy mezi rolemi, úkoly a artefakty

5 Návody v disciplíně byznys modelování

Tato kapitola stručně charakterizuje jednotlivé návody (Guidance), které souvisejí s disciplínou byznys modelování.

Jedná se o čtyři koncepty – Tvorba elektronického podnikání, Modelování velkých organizací, Rozsah modelování organizace a Dekompozice podnikových procesů. Dále je zde zařazen jeden podrobný návod Důležitá rozhodnutí v byznys modelování.

5.1 Koncept Tvorba elektronického podnikání

Koncept Tvorba elektronického podnikání (Concept: e-business Development) se zabývá tvorbou softwarových řešení, které umožní automatizaci byznys procesů. Do této automatizace se řadí automatizace vnitropodnikových a mezipodnikových procesů.

Do mezipodnikových aplikací patří ty, které podporují mezipodnikové procesy mezi různými typy subjektů¹, které jsou tyto:

- Aplikace C2B – Customer to Business umožňují objednávku zboží přes internet, například elektronické knihkupectví.
- Aplikace B2B – Business to Business automatizují dodavatelský řetězec mezi více podniky.
- Aplikace B2C – Business to Customer poskytují informace a služby zákazníkům, například možnost zasílání novinek emailem.
- Aplikace C2C – Customer to Customer umožňují jednotlivým zákazníkům, aby si vyměňovali informace navzájem, příkladem jsou různé elektronické aukce apod.

V konceptu je dále uvedena charakteristika projektů tvorby elektronického podnikání, jedná se o tyto charakteristiky:

- komplexní byznys pravidla,
- velmi komplexní datové struktury,
- zaměření se na zákazníka,
- pevný časový harmonogram.

V souvislosti s tvorbou elektronického podnikání jsou projekty odlišné o tyto prvky:

- větší důraz byznys modelování,

¹ Dle mého názoru mezi uvedenými subjekty chybí subjekt G – Government.

V případě komunikace C2G nebo B2G by se jednalo například o podávání elektronického daňového přiznání, zasílání datových zpráv na úřad, soud.

V případě komunikace G2C nebo G2B by se jednalo o informace ze strany státní správy – například zveřejňování platných zákonů, vyhlášek, přijímání datových zpráv od soudů a dalších institucí státní správy.

- větší důraz na návrh uživatelského rozhraní,
- užití e-byznys technologií se využívá k návrhu architektury,
- větší zaměření na výkonnostní testování.

Podrobné informace o konceptu jsou uvedeny v metodice RUP.

5.2 Koncept Modelování velkých organizací

Koncept Modelování velkých organizací (Concept: Modeling Large Organizations) popisuje odlišnosti při modelování malých a velkých organizací.

V případě modelování velkých organizací je doporučeno při vytváření byznys případu užití vytvořit základní model a pak jej rozšířit na detailní model.

Dále je doporučeno vytvářet podřízené a nadřazené modely a jednotlivé modely vrstvit a postupně je zpřesňovat.

Mezi další doporučení v tomto konceptu je rozdělení byznys případů užití mezi tři kategorie – řídicí, klíčové a podpůrné. V základních modelech užití jsou pokryty případy užití, které se týkají hlavního oboru podnikání (například výroba, poskytování konkrétních služeb atd.), v řídicích jsou uvedeny případy užití, které slouží k řízení celé organizace (například plánování a strategie) a v podpůrných zbytek (například HR, správa budov, IT a další)

Více informací o konceptu je možné nalézt v metodice.

5.3 Koncept Rozsah modelování organizace

Koncept Rozsah modelování organizace (Concept: Scope of Business Modeling) identifikuje šest scénářů byznys modelování. Při použití tohoto konceptu není nutné využít všechny scénáře, výběr je třeba provést na základě kontextu projektu a potřebách modelování.

Jednotlivé scénáře k modelování jsou:

- Organizační diagram (Organization Chart),
- Doménové modelování (Domain Modeling),
- Jeden podnik, mnoho systémů (One Business Many Systems),
- Všeobecný byznys model (Generic Business Model),
- Nový byznys (New Business),
- Obnovení (Revamp).

Tyto scénáře a bližší popis konceptu je uveden v metodice.

5.4 Koncept Dekompozice podnikových procesů

Koncept Dekompozice podnikových procesů (Concept: Business Process Decompositions) popisuje dekompozici podnikových procesů (koncept není nutné využívat jen u procesních modelů, ale i u dalších modelů – například případů užití).

V případě dekompozice podnikových procesů koncept uvádí zapouzdřit určité činnosti do podprocesů. To je dobré pro zlepšení čitelnosti procesních modelů.

Podrobné informace je možné nalézt v metodice.

5.5 Podrobný návod Důležitá rozhodnutí v byznys modelování

Podrobný návod Důležitá rozhodnutí v byznys modelování (Guideline: Important Decisions in Business Modeling) poskytuje rady pro plánování aktivit týkající se byznys modelování.

V rámci tohoto návodu jsou uvedeny doporučení ohledně jednotlivých artefaktů a za jakých okolností se používají.

Podrobné informace o návodu jsou uvedeny v metodice RUP.

6 Závěr

Cílem seminární práce byl popis disciplíny byznys modelování podle metodiky RUP verze 7 ve variantě pro velké projekty. Jedná se tedy o popis procesu modelování a jednotlivých prvků metodiky, které souvisí s byznys modelováním – tedy role, artefakty, a související návody.

Tento cíl je splněn – popis procesu modelování je možné nalézt v kapitole **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**, artefakty jsou popsány v kapitole 3, role v kapitole 4 a související návody v kapitole 5.

6.1 Zhodnocení disciplíny

Disciplína byznys modelování je v metodice RUP popsána podrobně a s její pomocí je možné organizaci podrobně namodelovat. IBM spolupracovala při tvorbě této disciplíny se společností Empulsys, díky tomu by měl být popis kvalitnější.

Celá metodika RUP tlačí přístup přes tvorbu případů užití v jazyce UML, tento přístup je velmi znát i v disciplíně byznys modelování. Jedná se o velmi neobvyklý přístup, který sice poskytuje nový pohled na předmět modelování, ale určitě by se nemělo jednat o pohled jediný. V rámci byznys modelování by se dle mého názoru měl přidat pohled přes byznys procesy, případně i další (například byznys diagram tříd, byznys diagram stavů atd.).

V rámci modelování je také otázka, zda by vůbec mělo být součástí projektu IS, protože RUP ve variantě pro velké projekty je určen pro velké zákazníky, kteří většinou využívají procesního řízení a byznys architekturu (nebo minimálně procesní analýzu) si zajišťují sami.

Pokud by byznys modelování mělo být součástí metodiky, doporučoval bych, aby bylo rozšířeno minimálně o bližší provázání disciplíny požadavky (Requirements) a byznys modelování. To by mohlo být například vytvořením vazeb mezi modely případů užití a byznys případy užití.

7 Použitá literatura

IBM. (2007). Získáno 15. listopad 2011, z Rational Unified Process:
<https://kitscm.vse.cz/RUP/LargeProjects>